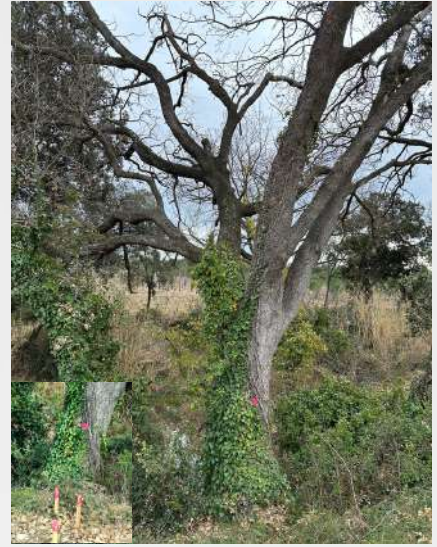

PALAU DE SANTA EULÀLIA

N.1

FEBRER 2024

Roure marcat al Pont de l'Humà seguint la Via Verda. Marcat per tallar?

CRÈDITS

Coordinació, edició i maquetació:

Nèlida D. Ruiz de los Paños

Col·laboradors:

Joaquim A. Batlle, Pau Ferrer, Gabriel,
Pe Indurain, Anna Roselló.

La impressió és a càrrec de

Els articles signats expressen l'opinió de llurs autors, la qual no forçosament l'ha de compartir aquesta revista.

EDITORIAL

LA NOVA REVISTA DE PALAU DE SANTA EULÀLIA

«Després de Garrigars [sic], la carretera fistonada d'oliveres travessa camps i boscos mentre davalla suaument com si se sentís atreta per l'imant del riu que més avall d'Arenys d'Empordà li sega el curs. Força abans d'arribar-hi, ens deixa davant el trencant, senyalitzat, de Palau de Santa Eulàlia que a dotze quilòmetres de Figueres es troba entremig dels dos pobles que acabem d'esmentar. De lluny ja descobrim el campanar encaputxat i el grumoll de cases que l'envolten. El camí veïnal, polsós i ple de sots, no és gaire llarg i no triga a desembocar al primer dels dos barris que constitueixen el poble, el de Santa Eulàlia, car el veïnat de dalt és el de Palau conegut també per Palau s'Ardiaca.»

Així comença el text que l'escriptora Montserrat Vayreda va escriure a Figueres el juliol de 1980 sobre Palau de Santa Eulàlia, un escrit que s'inclou dins d'un dels quatre volums d'una gran obra que l'autora va anomenar *Els pobles de l'Alt Empordà*.

Comencem amb aquest text per donar a conèixer una nova revista, una revista que neix amb la intenció d'anar nodrint un corpus documental per a temps esdevenidors. Potser és una voluntat massa agosarada i pot quedar tan sols en dos, tres o quatre exemplars, però si no es comença mai, poc ho sabrem.

Per això us demanem des d'aquestes pàgines que tota aquella persona que tingui una idea, que tingui ganes d'expressar-se, que vulgui col·laborar-hi, que no dubti a fer-ho, perquè portar endavant una revista així poc recorregut tindrà sense la vostra participació.

La revista sortirà de forma trimestral (o quadrimestral), per això, s'han inclòs notícies a partir de novembre de 2023. I s'han imprès uns pocs exemplars per tal que es pugui consultar a l'Ajuntament i al Local Social.

Si la situació econòmica ho permetés en un futur, la intenció final seria que cada casa del poble pogués rebre'n un exemplar imprès.

NOTÍCIES

Els organitzadors de l'anomenat Castaween.

Castanyada

L'escola Les Curculles va convidar el poble a celebrar la Castanyada el dia 31 d'octubre, seguint el rastre de criatures fantàstiques passejant pel poble i acabant menjant castanyes i moniatos a la plaça 1 d'Octubre.

També la Comissió de Cultura i Festes de l'Associació de Veïns va celebrar un Castaween (castanyada i Halloween) vivent el 4 de novembre de 2023. Es va fer un taller de carabasses, un Halloween vivent a la plaça de l'Església, un sopar de tardor i un concert final.

Xarxa d'aigua potable

Al novembre l'Ajuntament va informar d'un estudi fet per la companyia responsable de l'aigua al poble, Prodaisa, on destacava que la xarxa perd una gran quantitat d'aigua potable pel mal estat en què es troba. Per tant, es van demanar ajuts per poder començar a revertir la situació. Durant l'any 2023 hi va haver diverses fuites als carrers del municipi, situació molt greu que pot arribar a ser multada per l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA).

Mini deixalleria

Després de reorganitzar i netejar la mini deixalleria per fer-la més funcional, es va proposar la col·laboració ciutadana per tal de gestionar-la correctament i posar-la de nou en funcionament.

L'Ajuntament, el Consell Comarcal i un grup de veïns van fer-ho possible.

Roman oberta el 1r i 3r dissabte de cada mes amb horari de 12h a 14h. Si es necessita utilitzar-la fora d'aquest horari es pot trucar al número 634 079 937.

Us recordem que els medicaments, les pintures, els fluorescents, els aerosols, entre altres, són productes molt contaminants que no es poden llençar a les escombraries normals.

Interior de la mini deixalleria.

Palau de Santa Eulàlia diu NO A LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

El 25 de novembre els pobles i ciutats de l'Alt Empordà van penjar a les cases consistorials una pancarta per recordar el Dia Internacional per l'erradicació de la violència vers les dones.

NOTÍCIES

Taller de treballs manuals al Local Social.

Taller de treballs manuals per decorar el poble

El 8 de desembre de 2023 la Comissió de Cultura i Festes de l'Associació de Veïns va fer un taller de treballs manuals al Local Social per tal de fer la decoració de Nadal i guarnir les places dels dos nuclis del poble.

Mercat d'intercanvi

El 9 de desembre el Local Social va organitzar el primer Mercat dels Encants on es podien intercanviar o comprar tota mena d'objectes. A més a més, la trobada va ser ambientada amb música en directe.

Cantades de Nadal

El 20 de desembre de 2023 els alumnes de l'escola Les Curculles van preparar unes cançons de Nadal per cantar-les a les cases del poble. També van fer una petita parada de ponsèties per als alumnes de cicle superior de la ZER.

Trobades veïnals per les festes de Nadal

La Comissió de Cultura i Festes de l'Associació de Veïns va organitzar el dia 30 de desembre de 2023 un espectacle de màgia i un pica-pica de Nadal. I el 31 de desembre de 2023 els veïns de Palau van convidar tothom a sentir les tradicionals i molt particulars campanades de Cap d'Any.

Espectacle de màgia amb Karlus Soler.

Neteja del magatzem

Al desembre es va netejar el magatzem per tal de poder encabir-hi millor tot el material del qual disposa el poble.

El magatzem netejat.

Els robatoris del cablejat de coure

A principis de l'any 2024 la companyia telefònica Movistar va informar que començava la retirada de l'antic cablejat de coure, ja en desús. El fet que l'Ajuntament es quedés sense línia telefònica durant un temps fou degut precisament als robatoris de cablejat de coure que han succeït per la zona, força freqüents. Amb aquesta mesura els robatoris s'acabaran i s'eliminarà el cablejat innecessari.

HISTÒRIA LOCAL

LES QUINTES. UNA INJUSTÍCIA SOCIAL

EGERCITO DE ULTRAMAR EN CUBA

D. Ramon Rosi Lago Capellán Párroco Castrense del 1er. Batallón del Regimiento de Nápoles num. 4 de Infanteria de este Ejército.

Certifico: que en el libro corriente de difuntos en el folio cincuenta y cinco vuelto se halla la partida siguiente: El día 13 de julio de mil ochocientos cincuenta y ocho falleció de Fiebres Amarillas en el Hospital Militar de la Habana, el soldado **Juan Casadevall**, hijo de **Miguel y Francisca Grau**, natural de **Santa Eulalia**, provincia de Gerona de edad veintyun años y estado soltero..... se le dio sepultura en el Campo Santo, y para que conste estiendo esta partida que firmo en La Habana a trece de julio de mil ochocientos cincuenta y ocho.....

El nostre veí va néixer el 3 de gener de 1837 a Santa Eulàlia on s'havien arrelat els seus pares, ell jornalier procedent de Vallveralla (Ventalló), i ella de Torroella de Fluvià. Joan Casadevall és un exemple de la injustícia del sistema de Quintes que imperava a Espanya. Com és sabut i el seu nom indica, s'escollia, per sorteig, un de cada cinc entre els mossos en edat militar per nodrir els exèrcits amb la finalitat de fer front als conflictes interns i les guerres colonials d'un imperi agonitzant.

El nostre veí contagiad de «febre groga» va morir com morien la major part dels soldats a Cuba, per malaltia, però en realitat va morir per la seva condició de pobre, ja que no va poder servir-se de cap de les dues opcions que la llei del servei militar vigent entre 1837 i 1912 permetia deslliurar-se de la incorporació a files, i que eren:

1. La **redempció**, que consistia en el pagament a l'Estat d'entre 1500 i 2000 pessetes, un somni impossible per a la major part de la societat.
2. La **substitució**, que acceptava que un altre individu ocupés el seu lloc. El preu en aquest cas era d'entre 500 i 1250 pessetes. Per tenir una idea aproximada del que representava aquestes quantitats al nostre municipi, recollim una circular del Govern Civil de 1899, segons la qual el jornal d'un

bracer a Palau de Santa Eulàlia era de 2 pessetes. Fent un càlcul ràpid, un jornalier hauria de treballar durant tres anys per estalviar aquesta quantitat, això sí, sense menjar ni beure.

Aquest fet va portar la societat a qualificar el sistema de Quintes com **«impost de sang per als pobres, impost en diners per als rics»** doncs equivalia a posar preu en diners a vides humanes i dividir la societat en dos grups bàsics, de privilegiats i de desheretats. Pi i Margall en les Corts (1868) opinava que la redempció en metàl·lic era la principal causa de proletarització, de les classes mitjanes, degut a l'esforç que els hi suposava intentar alliberar els fills del servei militar: endeutament, vendes de patrimoni i negoci per als especuladors, sempre presents. La resposta de les classes populars a la injustícia que comportava aquesta llei es va traduir en revoltes a les ciutats, com ara la que conduí a la Setmana Tràgica, però en pobles petits com el nostre generava una conflictivitat interna entre veïns perquè les al·legacions i exempcions d'uns: curts de talla, malformacions, defectes físics, fills de viudes, etc., significaven un major risc per als altres. El nombre era el que era i si es reduïen els candidats, augmentaven les probabilitats de ser declarats **soldats** pels altres. Tot plegat, Misèria!

HISTÒRIA LOCAL

EL PAS DE L'ESCOLA DEL POBLE PER CAN BATLLE

El 30 d'agost de 1936 el Comitè Antifeixista de Palau de Santa Eulàlia procedí a la *incautació* (és la paraula que figura en l'ACTA del Comitè) de tots els béns que Leopold Batlle posseïa en el terme municipal de Palau de Santa Eulàlia, entre els quals can Batlle, on es decidí traslladar l'escola del poble, que ja hi va començar el nou curs.

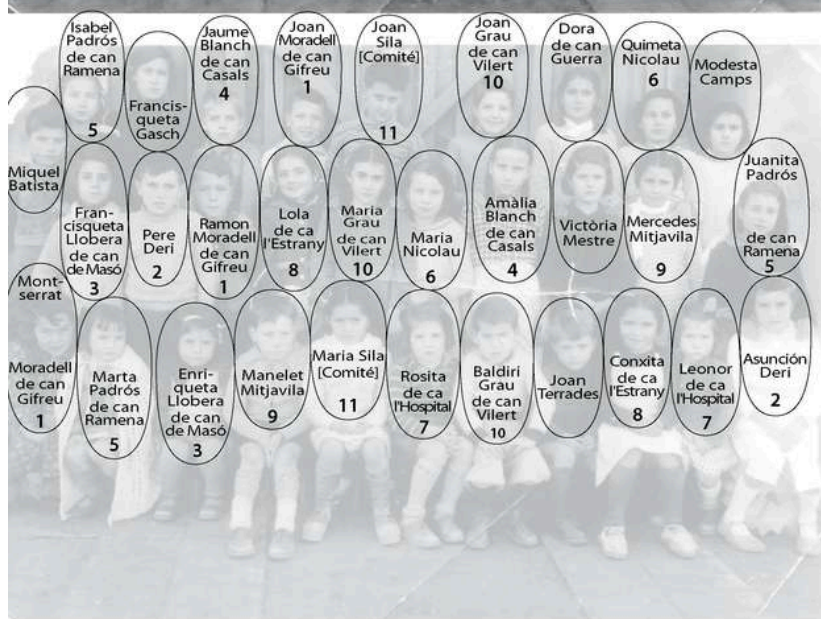
Part de la casa —menjador, cuina i habitació de la cuina— es destinà a habitatge del mestre, i la sala fou l'aula on els trenta i tants nanos del poble estaven distribuïts per edat, en grups de quatre o cinc. El mobiliari escolar —tauletes llargues i cadires baixes—, van ser portats de l'escola de Santa Eulàlia. Amb el canvi de nom del poble introduït el 31 de novembre de 1936, l'escola passà a anomenar-se Puig Florit de Fluvià.

L'estada a can Batlle durà poc, perquè a mig hivern la casa es destinà a residència dels pilots russos que havien arribat per prendre part a la guerra des de l'aeroport de Reus, des d'on bombardejaven per torns de quatre dies. Aquests pilots es van fer amics de nanos del poble que els acompanyaven al riu on anaven a nedar, cosa que va fer que alguns d'ells n'apreguessin. Amb l'arribada dels pilots russos, l'escola retornà a Santa Eulàlia.

Es va fer una foto de comiat a l'era de can Batlle, on hi apareixen 31 nanos —hi manca en Joan Mitjavila. Quan em va arribar la foto a les mans, encara vaig poder trobar al poble alguns del que hi surten, que em van ajudar a identificar-los tots.

A la còpia inferior hi ha els noms i, quan escau, el nom de la casa. Els números agrupen els germans.

Escola pública de Puig Florit de Fluvià (Palau de Santa Eulàlia) a can Batlle de Palau. Hivern de 1937, davant del garatge de l'era

Joaquim A. Batlle

L'ENTREVISTA

SYLVIA ZIMMER: UNA ENAMORADA DELS CAVALLS

La Sylvia viu a l'Estanyet, a can Deri, des de fa divuit anys. Alemanya de naixement, va venir per primer cop a Catalunya amb els seus pares als anys setanta, a Empuriabrava. Uns anys després, decidiria instal·lar-se a la zona.

— Com vas arribar a Catalunya?

La meua mare volia anar de vacances a un lloc on hi hagués sol a l'estiu. Primer vam anar a França, però seguia el mal temps, fins que una amiga de la meua germana ens va dir que el seu pare tenia una casa a Empuriabrava. Hi vam anar i als meus pares els va agradar molt, fins i tot es van acabar comprant una casa.

— I quan vas decidir que volies instal·lar-t'hi?

Quan tenia 21 anys un amic em va dir que a Ordís hi havia un home que tenia cavalls, així que vam anar i aquell dia va ser molt especial. Durant tres hores vam fer una excursió amb els cavalls sense creuar-nos amb ningú! Així que en acabar els estudis d'Agricultura a Alemanya i decidir-me per comprar una granja amb vaques de llet, vaig tenir l'oportunitat de trobar-ne una a Ordís. Era més assequible que les granges d'Alemanya i la zona m'encantava. El meu marit i jo vam treballar amb vaques de llet durant vuit anys, fins que es va implantar la primera quota làctia. Les vam vendre i vam comprar ovelles, que temps després també vam vendre. Finalment, vam convertir la granja en una casa de turisme rural amb molt d'èxit.

— Quina relació tenies amb els cavalls en tot aquest procés?

Sempre vaig tenir cavalls a la granja, sempre. De fet, vaig descobrir els cavalls amb quatre anys i amb sis anys ja els muntava. Dos cops per setmana feia volteig i dos cops més muntava. La meua mare em va dir que si continuava així se'm deformarien les cames i em va obligar a anar a ballet un cop per setmana. Al final m'encantava anar a ballet. El meu primer cavall el vaig tenir amb 16 anys. M'agradava més, però, muntar-lo i cuidar-lo que no pas competir.

— I com vas descobrir l'Estanyet?

Doncs un cop em vaig separar, vaig estar buscant casa per a mi i pels meus cavalls durant tres anys, fins que vaig arribar aquí. A Ordís tenia dos cavalls meus i dos en pupil·latge. Allà sempre feia rutes amb els

Sylvia amb dos anys muntada al cavall que tenien els seus tiets en una casa a prop de Wuppertal, Alemanya.

cavalls portant clients, i com que tenien molt d'èxit, vaig animar-me a obrir una botiga a Figueres d'híptica, fins que vaig trobar aquesta casa i la vaig traslladar aquí. Un cop a Can Deri em vaig dedicar a la botiga, a vendre carruatges i a tenir cavalls en pupil·latge.

— A vendre carruatges?

Sí, venia carruatges que portava des de l'Alemanya. Amb la meva filla vam fer fires a Saragossa, Barcelona i València on en vam vendre molts. A la nau d'aquí sempre en tenia entre 12 i 15 de carruatges. De fet, en vaig vendre un a la Pe i al Manel.

— I estàs bé aquí apartada? Com portes el soroll del tren?

Visc apartada però de fet sempre he tingut gent a casa. A més, durant un temps vaig acollir nens alemanys amb problemes psicològics. Era un programa finançat des d'Alemanya. Era dur, perquè necessitaven molta atenció, però teníem un equip psiquiàtric que si hi havia problemes ens ajudaven.

I el tren... molesta a la nit, sobretot els trens de mercaderies que, a més a més, xiulen. Però sé que és més ecològic. Això és el que sempre em dic: «Sylvia, tranquil·la, és més ecològic».

— Què t'agrada de Palau de Santa Eulàlia i què t'agradaria que fos diferent?

Doncs m'agrada que al mig del poble hi hagi gallines i ànecs, em recorda als pobles de quan era petita. I també m'agrada la gent, que sempre ha estat molt respectuosa i amable amb mi, sobretot la secretària que sempre m'ha ajudat. M'agrada tot, no hi ha res que no m'agradi. M'encanta que sigui un poble tan petit.

— Com veus el futur?

Doncs fa uns mesos que m'he jubilat i ara mateix només tinc un cavall, però vull quedar-me deu anys més. A més a més, tinc la meva filla i nets aquí. Les meves germanes que estan a Alemanya sempre em diuen que torni, però la situació política allà és molt dolenta.

— Bé, aquí tampoc és que sigui cap meravella...

Sí, però aquí visc com en una illa, tinc les meves gallines, el meu cavall. Si tornés a Alemanya tornaria a una ciutat i viure a les ciutats és fatal. Aquí estic molt i molt bé. Vull agrair a l'Anna i al Quim que m'hagin donat l'oportunitat d'estar a can Deri.

CARTES D'OPINIÓ

«I AL DIT PIRINEU, EL VENT QUE AGITA ELS ARBRES, CREA EL FOC» ANNEO LUCÀ 39-65 DC

S'alçava una filera de nobles i magnífics lledoners, i foren estassats de la nit al dia. Digueren que per caució. Tement tot imprevisit amputem la pulsio de recerca i descobriment. Caldria témer, témer-ho tot. Viure en la presó de la por. Si no m'erro, el POUM emparava els arbres hieràtics. Tant fa.

Des de la raó del pensament mecanicista fou un acte terapèutic. Des del sentit del pensament mític-simbòlic que procura la idea, la necessitat de la bellesa, la sincronia fenomenològica amb el món natural, i la latència serena en l'esperit del món no exclusivament antropocèntric, fou un acte de barbàrie.

Al coverol del soc d'un d'aquests eminents lledoners, hi era una olla antiga, absorbida i abraçada per la longevitat de l'arbre. Una olla dels tresors, una olla dels desigs.

Un infant prega a l'olla de l'arbre gegant un desig, un anhel de meravelles. Un infant que du en la seva naturalesa el pensament màgic antic, com el d'Anneo Lucà, quan observà el Pirineu incendiats damunt el temple de Pirene, la venus del Portus Veneris. Si estassem aquest pensament, demolim la gran potència atorgada.

Gabriel

ESCOMBRERIES

Bon dia. Vaig anar a llençar les escombraries, i... com moltes vegades, vaig trobar bosses a fora dels contenidors, per terra i una bossa plena d'ampolles de cava i cerveses, també a terra.

Demano si us plau, si us plau, si us plau, que tots siguem una mica més cívics, que les bosses es llancin dins del contenidor corresponent. No costa tant! Hem de tenir cura, i si tenim convidats, també els hi podem dir on van les bosses: **dins dels contenidors**. Si estan plens, anem a un altre lloc o les guardem a casa per al dia vinent.

Moltes gràcies per col·laborar perquè el poble estigui net.

Pe Indurain

MEDI AMBIENT

ELS PINS PINYONERS DEL NOSTRE ENTORN

«Després de Garrigàs, la carretera resseguida de pins pinyoners a banda i banda, davalla suaument com si se sentís atreta per l'imant del riu Fluvià. Força abans d'arribar-hi, hi ha el trencant de Palau de Santa Eulàlia, on continuant amb els pins pinyoners d'ací i d'allà, travessa camps fins a arribar al mateix nucli.»

Potser, Montserrat Vayreda, si hagués descrit l'arribada a Palau de Santa Eulàlia l'any 2024, ho hauria fet de manera semblant.

De Garrigàs a Palau per la carretera, ja no hi ha oliveres ni bosquets, com descrivia Vayreda, malgrat que la paraula *bosc* podria replicar-se en seguir la definició del DIEC: «lloc poblat d'arbres». Però si parlem de silvicultura, com en parla el mateix propietari d'aquestes plantacions, llavors parlem de gestionar masses forestals, repoblacions d'arbres motivades per l'economia, la necessitat de fusta, la voluntat de restaurar el paisatge o la captació de carboni (CO₂).

L'empresari i propietari al qual ens referim, Carles Vaello, ens explica com va començar aquest projecte. Economista de professió i hereu de Can Pagès, es va trobar amb més de 100 hectàrees de terreny improductives. Davant el repte de com convertir-les en productives, es va plantejar tres tipus de cultius: oliveres, vinya, o pins per fer pinyons. Aquest últim era el més adaptat al canvi climàtic i el menys necessitat d'aigua, així que va optar per estudiar com poder treure profit d'una plantació d'aquestes característiques.

Cercant estudis on es parlés de la possibilitat d'empeltar coníferes, tal com s'empelten els arbres fruiters, va trobar uns treballs fets als anys 80 que parlaven d'aquesta opció.

Vaello va començar a fer proves l'any 2005, amb la plantació dels primers arbres, i després de molts fracassos ha arribat avui dia a trobar el sistema correcte.

Comptant que un pi tarda una mitjana de 25 anys en fer una pinya, amb l'empelt comença als 5 o 6 anys, i als 8 o 9 ja es poden collir. Preguntat com donen permisos per un projecte així, comenta l'obligatorietat de tenir un Pla de Gestió on s'especifica en quins terrenys es farà l'actuació i quants pins es plantaran. Un cop fet, és supervisat pel Centre de la Propietat Forestal de la Generalitat, qui dona, o no, el permís per dur-lo a terme. En els quasi 20 anys que han passat d'ençà que va començar, s'han fet dos plans de gestió. El darrer, contemplava que els pins es plantarien en sòl agrícola en un 60-65%, i part de la resta en sòl forestal, arrencant els arbres d'arreu i plantant-ne de nous. Com diu ell mateix: «transformant un bosc improductiu en un bosc productiu, i uns camps improductius en boscos productius». Els avantatges: «major captació de CO₂, mantenir un sotabosc net per evitar incendis, i un increment del PIB que beneficia tothom». En total hi ha 100 hectàrees de pi pinyoner (dins el nostre municipi no arriba a l'hectàrea plantada) i d'aquí en endavant es tracta de gestionar el que hi ha plantat sense fer cap nova actuació. L'objectiu: passar de collir la pinya, com es fa ara, a poder comercialitzar el pinyó blanc, és a dir, el pinyó sense clova. Queda oberta la qüestió sobre fins a quin punt transformar el paisatge és una qüestió particular o comú, fins a quin punt ens costa acceptar els canvis o no, fins a quin punt és estrictament necessari fer les coses a l'engròs, fins a quin punt certes actuacions són més nocives per a la flora i la fauna o més profitoses, fins a quin punt s'ha d'adequar el paisatge per evitar incendis... i un llarg etcètera que donaria per a més d'un article sobre el tema.

Nèlida D. Ruiz de los Paños

PROPOSTA D'UNA EXPOSICIÓ AMB OBJECTES D'ALTRES TEMPS DE CASES DE PALAU DE SANTA EULÀLIA

En Joaquim de can Batlle ens fa arribar la següent proposta: «De ben segur que gairebé a totes les cases de Palau de Santa Eulàlia hi ha objectes antics o curiosos que poden ser interessants de conèixer. Es podria fer una exposició a la Sala Polivalent amb aquests objectes i així cadascú podria comunicar el què i el com de les peces que mostra». La idea sorgeix del programa *Una altra història* de TV3, on es demana la participació de la societat per trobar objectes antics que amaguen històries personals i construir una història social de Catalunya, una *altra* història.

Podria ser molt interessant fer el mateix al nostre poble i aportar més llum a la història local, a la història de Palau de Santa Eulàlia. Per a tots aquells interessats posar-se en contacte amb joaquim.agullo@gmail.com o per mitjà del telèfon 628 242 930.

SERVEIS

Ajuntament de Palau de Santa Eulàlia:

972 568 078

Horari d'atenció al públic:

dimarts i divendres

de 9h a 14h

Arquitecte municipal:

dimarts de 13h a 14h

Consultori mèdic: dijous

de 9:15h a 11:15h

Urgències mèdiques:

CAP Bàscara 972 560 628

Hospital Figueres:

972 501 400

Salut Respon: 061

**Aigües del poble,
empresa Prodaisa:**

972 202 078

Bombers: 112

Mossos d'Esquadra: 112

COL·LABORACIÓ PER A LA REVISTA

Tal com esmentàvem a l'Editorial, aquesta revista poca continuïtat tindrà sense col·laboració. L'Anna Roselló de can Batlle proposa fer altres seccions: camins del municipi, flora i plantes medicinals, receptes de cuina tradicionals, noms toponímics de l'entorn i vocabulari autòcton... Per dur a terme aquestes propostes es necessita gent interessada que vulgui participar-hi o, d'altra banda, que suggereixi noves idees. I com a última col·laboració es demana si alguna persona pogués fer la correcció dels textos. L'adreça de contacte és nelgaela@gmail.com o al 609 590 414 (Nèlida). Gràcies!